

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕМОКРАТИЧНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА НАЦІОНАЛЬНА І ГРОМАДСЬКА БЕЗПЕКА

Галузь знань **28 «Публічне управління та адміністрування»**

Спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Івано-Франківськ, 2022-2023 н.р.

Робоча програма «**Демократичне суспільство та національна і громадська безпека**» для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». 19 с.

Розробники:

Дерев'янка С.М. – доктор політичних наук, професор кафедри управління та бізнес-адміністрування

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри управління та бізнес-адміністрування

Протокол від 30 серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри управління
та бізнес-адміністрування

(підпис)

П'ятничук І. Д.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Нормативна	
	Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»		
Змістових модулів – 2	Освітня програма Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: виконується в межах самостійної роботи		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 8	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні заняття	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні заняття	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
Індивідуальні завдання			
-	-	Вид контролю: екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50 %

для заочної форми навчання – 11,11 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у студентів знань про основи демократичного суспільства, концептуальні основи національної і громадської безпеки.

Предмет дисципліни: основи демократичного суспільства та національної і громадської безпеки.

Основними **цілями** вивчення дисципліни:

- визначити філософські засади демократичного урядування;

- знати про роль довіри між владою та громадянами у демократичному суспільстві;
- вивчити принципи демократії;
- розуміти сутність та природа прав людини;
- вивчити еволюцію прав людини;
- знати про гідність, свобода, рівність, толерантність, демократія та справедливість як основа розуміння прав людини;
- вивчити національні механізми захисту прав людини;
- знати про роль виборів у демократії, прозорість влади;
- вивчити виклики для громадянського суспільства в умовах демократії;
- опанувати теоретичні основи національної і громадської безпеки держави та основну термінологію з безпекознавства;
- вміти характеризувати структурні складові національної і громадської безпеки, виділяти глобальні загрози, стратегічні виклики національній безпеці України та пріоритети національних інтересів України;
- вивчити сутність громадської безпеки і порядку;
- вивчити нормативно-правове регулювання громадської безпеки;
- вивчити систему національної безпеки: американська, японська, китайська, трансформаційна;
- знати про основні стратегії національної безпеки і оборони України;
- вивчити досвід зарубіжних країн у забезпеченні національної безпеки: базові засади та ключові пріоритети.

Компетентності навчання:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК.3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК.7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК.9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

ФК.10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК.11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання:

ПР1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПР5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПР7. Уміти організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Концептуальні основи демократичного суспільства

Тема 1. Філософські засади демократичного урядування

1. Концепція та походження влади.

2. Філософські засади демократичного урядування.

3. Створення та еволюція демократії.

4. Роль державної влади в умовах демократії: забезпечення безпеки та

порядку, захист приватної власності та прав людини, захист вразливих верств населення, забезпечення економічного добробуту.

5. Принципи демократії.

Тема 2. Права людини. Механізми захисту прав людини.

1. Сутність та природа прав людини.

2. Еволюція прав людини.

3. Індивідуальні та колективні права. Сутність громадянських, політичних, соціально-економічних та культурних прав людини.

4. Зобов'язання держави щодо прав людини: поважати, захищати, втілювати.

5. Основні документи в галузі захисту прав людини: Загальна декларація прав людини, Європейська Конвенція з прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

6. Системи захисту прав людини.

Тема 3. Система демократії в Україні та механізм її реалізації

1. Роль виборів у демократії.

2. Прозорість влади. Підзвітність влади.

3. Демократичне врядування.

4. Оцінка ефективності виконання державою своїх функцій.

Тема 4. Громадянське суспільство у демократичних реформах у країнах Східної Європи

1. Огляд та аналіз громадських рухів у Європі.

2. Історія Польщі: Рух «Солідарність».

3. Історія Чехословаччини та Вацлава Гавела.

4. Історія Румунії.

5. Україна та «революція на граніті».

6. Виклики для громадянського суспільства в умовах демократії.

Змістовний модуль 2. Концептуальні основи національної і громадської безпеки

Тема 5. Сутність національної і громадської безпеки

1. Теоретичні основи національної і громадської безпеки держави та основну термінологію з безпекознавства.

2. Структурні складові національної і громадської безпеки.

3. Глобальні загрози, стратегічні виклики національній безпеці України та пріоритети національних інтересів України.

Тема 6. Громадська безпека

1. Сутність громадської безпеки і порядку.
2. Концептуальні підходи щодо забезпечення громадської безпеки: іноземний досвід, висновки для України.
3. Нормативно-правове регулювання громадської безпеки.
4. Громадська безпека в умовах надзвичайної ситуації.

Тема 7. Різновиди національної безпеки та методологія оцінювання її рівня

1. Системи національної безпеки: американська, японська, китайська, трансформаційна.
2. Модель системи економічної безпеки та характеристика виробничої, фінансової, науковотехнічної, енергетичної, соціальної, продовольчої інвестиційної й зовнішньоекономічної її складових.
3. Оцінка стану складових безпеки:
  - 3.1. Рекомендації Світового банку щодо оцінки стану енергетичної та суміжних з нею сфер діяльності.
  - 3.2. Підходи до комплексної оцінки стану довкілля.
  - 3.3. Демографічна та демоекономічна безпека та оцінка її рівня з позицій.
  - 3.4. Комплексний підхід до визначення індикаторів зовнішньоекономічної безпеки.
  - 3.5. Загрози фінансовій безпеці держави.

Тема 8. Державна політика у сфері національної і громадської безпеки: вітчизняний та зарубіжний досвід

1. Стратегія забезпечення національної безпеки: її зміст та напрями реалізації.
2. Основні стратегії національної безпеки і оборони України.
3. Досвід зарубіжних країн у забезпеченні національної безпеки: базові засади та ключові пріоритети.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Концептуальні основи демократичного суспільства												
Тема 1. Філософські засади демократичного урядування	11	2	2			7	11					11
Тема 2. Права людини. Механізми захисту прав людини	11	2	2			7	11	1	1			9
Тема 3. Система демократії в Україні та механізм її реалізації	11	2	1			8	11	1	1			9
Тема 4. Громадянське суспільство у демократичних реформах у країнах Східної Європи	11	2	1			8	11					11
Разом за змістовним модулем 1	44	8	6			30	44	2	2			10
Змістовний модуль 2. Концептуальні основи національної і громадської безпеки												
Тема 5. Сутність національної і громадської безпеки	11	2	2			7	11	1				10
Тема 6. Громадська безпека	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 7. Різновиди національної безпеки та методологія оцінювання її рівня	11	2	2			7	11	1				10
Тема 8. Державна політика у сфері національної і громадської безпеки: вітчизняний та зарубіжний досвід	12	2	2			8	12	1	1			10
Разом за змістовним модулем 2	46	8	8			30	46	4	2			40
Усього годин	90	16	14	-	-	60	90	6	4	-	-	80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Філософські засади демократичного урядування	2

2.	Тема 2. Права людини. Механізми захисту прав людини	2
3.	Тема 3. Система демократії в Україні та механізм її реалізації	1
4.	Тема 4. Громадянське суспільство у демократичних реформах у країнах Східної Європи	1
5.	Тема 5. Сутність національної і громадської безпеки	2
6.	Тема 6. Громадська безпека	2
7.	Тема 7. Різновиди національної безпеки та методологія оцінювання її рівня	2
8.	Тема 8. Державна політика у сфері національної і громадської безпеки: вітчизняний та зарубіжний досвід	2
	Разом	14

6. Теми лабораторних занять

Відповідно до робочої програми з дисципліни «Демократичне суспільство та національна і громадська безпека» лабораторні заняття не заплановані.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «Демократичне суспільство та національна і громадська безпека» складається з різних її видів:

- 1) підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних занять);
- 2) самостійне поглиблене опрацювання тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом та проходження тестування за результатами опрацювання;
- 3) підготовка індивідуального проєкту.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Філософські засади демократичного урядування	7
2.	Тема 2. Права людини. Механізми захисту прав людини	7
3.	Тема 3. Система демократії в Україні та механізм її реалізації	8
4.	Тема 4. Громадянське суспільство у демократичних реформах у країнах Східної Європи	8
5.	Тема 5. Сутність національної і громадської безпеки	7
6.	Тема 6. Громадська безпека	8
7.	Тема 7. Різновиди національної безпеки та методологія оцінювання її рівня	7
8.	Тема 8. Державна політика у сфері національної і громадської безпеки: вітчизняний та зарубіжний досвід	8
	Разом	60

8. Індивідуальне завдання

(виконується в межах самостійної роботи)

Вивчення дисципліни «Демократичне суспільство та національна і громадська безпека» передбачає обов'язкову підготовку індивідуального проєкту. Зміст індивідуального завдання: обравши певну складову демократичного суспільства або національної безпеки держави, проаналізуйте чинники проблем, можливі шляхи подолання, результати запровадження відповідної політики держави (при наявності) і наслідки цієї політики (очікувані результати і наслідки у випадку можливого запровадження). За підсумками необхідно підготувати презентацію засобами Crello, Canva чи іншого презентаційного забезпечення і надіслати на електронну скриньку викладача.

9. Методи навчання

За характером пізнавальної діяльності, при вивченні дисципліни «Демократичне суспільство та національна і громадська безпека» використовуються наступні методи навчання.

Методи навчання	Характеристика
Наочні методи навчання	Ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації (читання лекцій та підготовка практичних завдань із використанням мультимедійних презентацій, демонстрація тематичних відеороликів).
Інтерактивні методи навчання	Ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм. Серед інтерактивних методів навчання використовуються: відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді, дискусії, мозковий штурм, ігровий метод.
Практичні методи навчання	Передбачають виконання практичних завдань. Серед практичних методів навчання використовуються практичні роботи, вправи, написання есе.
Інноваційні методи навчання	Поєднують інтерактивні та комп'ютерні технології. Серед інноваційних методів навчання використовуються: компетентнісний метод (спрямований на розвиток професійних навичок, вмінь та якостей здобувачів освіти), проєктно-дослідницький метод (спрямований на вирішення проблемного питання через розвиток пошукових та аналітичних якостей здобувачів освіти, а також навичок командної роботи), використання інформаційно-комунікаційних технологій та діджитал-інструментів. Програми і сервіси, які використовуються: сервіси та програмні продукти від Microsoft, інструменти Google, графічні редактори Crello та Canva, хмарне презентаційне програмне забезпечення Prezi, конструктор лендінгових сторінок of.ua, Diagrams.net, Kahoot, Mentimeter, QR Генератор, Cutt.ly.
Методи дистанційного	Ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської авторської системи дистанційного навчання,

навчання	платформ для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications, Google Meet, Cisco Webex.
----------	---

10. Методи контролю та критерії оцінювання

Накопичування балів під час вивчення дисципліни здобувачем вищої освіти

здійснюється у такому співвідношенні (підсумковий контроль у формі екзамену):

- 1) обсяг балів за практичні заняття – 25 %
- 2) обсяг балів за самостійну роботу:
  - тестування – 15 %
  - індивідуальний проєкт – 10 %
- 3) обсяг балів за екзамен – 50 %.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за виступ та виконання письмового завдання студентом. Передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на практичних заняттях та набутих професійних навичок під час виконання практичних завдань.

Оцінювання відповідей здобувачів освіти на практичних заняттях відбувається згідно навчального розкладу за 100 бальною шкалою. Вага оцінки за кожен вид навчальної роботи та відповідну тему відображена у таблиці. Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за виконання завдань на практичних заняттях складає 25 балів.

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

№ теми	1	2	3	4	5	6	7	8	Разом
Вид навчальної роботи									
Практичне заняття (опрацювання завдання)	3	3	3	3,5	3	3	3,5	3	25
Самостійна робота (тестування з теми)	2	2	2	1,5	2	2	2	1,5	15
Самостійна робота (індивідуальний проєкт)									10
Екзамен									50
Максимальна к-ть балів									100

Критерії поточного оцінювання:

«90-100 балів» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під

час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

«70-89 балів» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«50-69 балів» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей (в т. ч. у вигляді мультимедійних презентацій), але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

«Менше 50 балів» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру, взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни чи підготувавши дайджест (добір уривків з різних джерел на певну тематику). У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки:

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які пройшли навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру.

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які взяли участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни.

1 бал – нараховується здобувачам освіти, які підготували дайджест на певну тематику в межах вивчення дисципліни.

Також за рішенням кафедри управління та бізнес-адміністрування здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці

публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4).

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Контроль за самостійну роботу.

Самостійна робота здобувачів освіти передбачає:

1. Тестування.
2. Підготовка індивідуального проєкту.

Тестовий контроль. Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) (дві спроби – кращий результат).

Оцінювання за кожен тестовий контроль здійснюється за 100 бальною шкалою. Вага оцінки за відповідну тему відображена у таблиці вище. Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за тестовий контроль складає 15 балів.

Підготовка індивідуального проєкту.

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкову підготовку індивідуального проєкту. Оцінювання індивідуального проєкту здійснюється за 100 бальною шкалою. Максимальна кількість балів за індивідуальний проєкт складає 10 балів. Сума балів за індивідуальний проєкт розраховується за наступною формулою:

$$y = \frac{x \times 10}{100},$$

де x – кількість балів, яку отримав здобувач вищої освіти (за 100-бальною шкалою),

Метою підготовки індивідуального проєкту є закріплення теоретичних знань і практичних навичок з дисципліни.

Критерії оцінювання індивідуального проєкту:

«90-100 балів» – індивідуальний проєкт виконано на високому рівні, вирішено усі поставлені завдання. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив повне володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.

«70-89 балів» – індивідуальний проєкт містить деякі незначні помилки та суперечні питання, які можуть бути виправлені письмово, або захищені усно. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив достатнє володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.

«50-69 балів» – індивідуальний проєкт містить незначні помилки та суперечні питання, які можуть бути виправлені письмово, або захищені усно, проте сам проєкт не містить всебічного аналізу, а поставлені питання вирішені не повністю. Під час усного захисту проєкту здобувач освіти проявив загальне володіння матеріалом та свій виступ супроводжував мультимедійною презентацією.

«Менше 50 балів» – індивідуальний проєкт не відповідає поставленим завданням, допущені суттєві помилки та неточності.

Підсумковий семестровий контроль являє собою підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що з даної дисципліни здійснюється у формі екзамену. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 100 балів і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

Оцінювання за екзамен відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,5. Оцінка за екзамен формується із суми відповідей здобувачів освіти (максимум 50 балів):

- 1) 1 теоретичне запитання (15 балів);
- 2) розв'язування тестових завдань (15 балів: 5 тестів по 3 бали кожен);
- 3) вирішення практичного завдання (20 балів).

В умовах дистанційного навчання ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми Zoom і екзамен складається через виконання тільки письмової компоненти (30 тестових питань у системі дистанційного навчання університету (d-learn.pnu.edu.ua) (максимум 50 балів).

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.

Якщо студент не склав навчальну дисципліну за талоном 3, дозволяється повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного семестру (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

Шкала оцінювання для екзамену

університетська	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
60-69	D	задовільно
50-59	E	

25-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Перелік питань, які виносяться на екзамен

1. Концепція та походження влади.
2. Філософські засади демократичного урядування.
3. Створення та еволюція демократії.
4. Роль державної влади в умовах демократії: забезпечення безпеки та порядку, захист приватної власності та прав людини, захист вразливих верств населення, забезпечення економічного добробуту.
5. Принципи демократії.
6. Сутність та природа прав людини.
7. Еволюція прав людини.
8. Індивідуальні та колективні права.
9. Сутність громадянських, політичних, соціально-економічних та культурних прав людини.
10. Зобов'язання держави щодо прав людини: поважати, захищати, втілювати.
11. Гідність, свобода, рівність, толерантність, демократія та справедливість як основа розуміння прав людини.
12. Загальна декларація прав людини.
13. Європейська Конвенція з прав людини.
14. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права.
15. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.
16. Системи захисту прав людини: універсальна та регіональні.
17. Європейський суд з прав людини.
18. Національні механізми захисту прав людини.
19. Захист прав людини під час воєнних дій.
20. Роль виборів у демократії.
21. Прозорість влади.
22. Риси демократичного і недемократичного режимів.
23. Підзвітність влади.
24. Демократичне врядування.
25. Роль влади у вирішенні проблем суспільства.
26. Розвиток навичок з ідентифікації та аналізу суспільно важливих проблем, співвідповідальності уряду та громадян за їх вирішення.
27. Оцінка ефективності виконання державою своїх функцій.
28. Історія Польщі: Рух «Солідарність».
29. Історія Чехословаччини та Вацлава Гавела.
30. Історія Румунії.
31. Україна та «революція на граніті».
32. Виклики для громадянського суспільства в умовах демократії.

33. Історичні передумови формування громадянського суспільства в Україні.
34. Сучасний стан громадянського суспільства в Україні.
35. Вплив громадянського суспільства на владу в Україні.
36. Теоретичні основи національної і громадської безпеки держави та основну термінологію з безпекознавства.
37. Структурні складові національної і громадської безпеки.
38. Глобальні загрози, стратегічні виклики національній безпеці України.
39. Пріоритети національних інтересів України.
40. Сутність громадської безпеки і порядку.
41. Концептуальні підходи щодо забезпечення громадської безпеки: іноземний досвід, висновки для України.
42. Нормативно-правове регулювання громадської безпеки.
43. Громадська безпека в умовах надзвичайної ситуації.
44. Системи національної безпеки: американська, японська, китайська, трансформаційна.
45. Модель системи економічної безпеки та характеристика виробничої, фінансової, науковотехнічної, енергетичної, соціальної, продовольчої інвестиційної й зовнішньоекономічної її складових.
46. Рекомендації Світового банку щодо оцінки стану енергетичної та суміжних з нею сфер діяльності.
47. Методичні підходи до оцінки стану енергетичної безпеки України.
48. Підходи до комплексної оцінки стану довкілля.
49. Демографічна та демоекономічна безпека та оцінка її рівня з позицій.
50. Комплексний підхід до визначення індикаторів зовнішньоекономічної безпеки.
51. Загрози фінансовій безпеці держави.
52. Зміст стратегії забезпечення національної безпеки.
53. Напрями реалізації стратегії забезпечення національної безпеки.
54. Основні стратегії національної безпеки і оборони України.
55. Досвід зарубіжних країн у забезпеченні національної безпеки: базові засади та ключові пріоритети.

12. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:

1. Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».
2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

3. Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

4. Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності».

Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Пропуски занять (відпрацювання)

Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4).

Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Виконання завдання пізніше встановленого терміну

У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5).

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Невідповідна поведінка під час заняття

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти».

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

13. Рекомендовані літературні джерела

Рекомендовані джерела:

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>.
2. Biliusov, Yevhen; Chyzhov, Denys; Osaulenko, Andriy; Perelyhina, Raisa; Derevianko, Serhii. International institution in the mechanism for the protection of human rights and freedoms in the national security context. Revista Cuestiones Políticas, Volumen 40, Número 73. Julio – Diciembre, 2022: pp. 108–127. (Індексовано в Web of Science Core Collection 2022-26-08).
3. Дерев'янка С. М. Спроби легітимації рашистського окупаційного режиму через референдум та їх нікчемність. Держава і право : зб. наук. пр. Вип. 91 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2022. С. 249–261.
4. Дерев'янка С. М. Безпековий вимір народовладдя в умовах гібридної війни. Держава і право : зб. наук. пр. Серія. Політичні науки. Вип. 87 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. С. 308–318.
5. Дерев'янка С. Зміни до Конституції України як питання політичної доцільності. Вісник Прикарпатського університету. Політологія Вип. 14 / Прикарпатський нац. університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Плай, 2020. С. 37–45.
6. Дерев'янка С. М. Обмеження політичних прав громадян в умовах воєнного стану: політико-правові підстави. Держава і право: зб. наук. пр. Серія. Політичні науки. Вип. 93 / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2019. С. 26–38.
7. Дерев'янка С. М. Інститут місцевого референдуму в Україні : доцільність та перспективи оновлення його конституційної моделі. Прикарпатський вісник Наукового Товариства ім. Шевченка : Серія “Думка”. 2018. Вип. 5 (49). С. 85–96.
8. Демократія: від теорії до практики: підручник курсу. Видання друге, доповнене. Міжнародна фундація виборчих систем. 2019. 288 с.
9. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>.
10. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>.

11. Закон України «Про доступ до публічної інформації». <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.

12. «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права». Ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР. http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

13. «Конвенція про права осіб з інвалідністю». Ратифіковано Верховною Радою України. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.

14. «Європейська конвенція про права людини». Ратифіковано Верховною Радою України. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

15. «Моніторинг'2018: основні тенденції змін громадської думки». Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2018. https://dif.org.ua/article/monitoring2018-osnovni-tendantsii-zmin-gromadskoi-dumki?fbclid=IwAR3TpWqZaEAKYyIweA0dVb7U5c-SEiDF82WS2VayZE_FdEiEHA4hGqPZew#.XBy3R9-1q9M.facebook.